TIPURI DE REZULTATE ALE ACTIVITĂȚILOR ŞTIINȚIFICE

T 63

Autori: Gheorghe Cuciureanu, Nelly Țurcan, Elena Ungureanu, Alfreda Roşca, Igor Cojocaru, Ion Holban, Vitalie Minciună, Rodica Cujba, Mihail Guzun, Irina Cojocaru, Ion Coşuleanu, Mihai Grecu, Victor Cernăuțeanu, Viorica Botnaru, Andrei Rusu

Studiu inițiat în cadrul proiectului de cercetare al Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale **„Dezvoltarea suportului informațional pentru efectuarea studiilor scientometrice în Republica Moldova (InfoScientic)"** (2013-2014), cifrul proiectului 13.817.18.05A (www.idsi.md/infoscientic), și continuat în cadrul proiectului **„Platforma pilot pentru asigurarea evaluării calității şi vizualizarea conținutului științific digital din RM (SCIFORM)"** (2015-2018), cifrul proiectului 15.817.06.13A (https://idsi.md/sciform)

Lucrarea a fost recomandată pentru publicare de Consiliul Ştiințific al Institutului de Dezvoltare a Societății Informaționale (proces-verbal nr. 1 din 14.02.2018)

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții

Tipuri de rezultate ale activităților ştiințifice / Gheorghe Cuciureanu, Nelly Țurcan, Elena Ungureanu [et al.]; Inst. de Dezvoltare a Soc. Informaționale. – Chişinău: Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale, 2018. – 44 p.: tab.

Bibliogr.: p. 45-46 (36 tit.). – 50 ex.

ISBN 978-9975-3220-2-7

001.891

T 63

CC BY NC

Institutul de Dezvoltare a Societății Informaționale

CUPRINS

INTRODUCERE 4

1. DEFINIREA TIPURILOR DE REZULTATE ŞTIINȚIFICE 5

1.1. Aspecte metodologice ale definirii tipurilor rezultatelor ştiinţifice 5

1.2. Tipurile rezultatelor ştiinţifice şi descrierea acestora 7

2. CLASIFICĂRI ALE REZULTATELOR ACTIVITĂȚII DE CERCETARE-DEZVOLTARE 25

2.1. Clasificarea rezultatelor conform modului de publicare / diseminare 25

2.2. Clasificarea rezultatelor sub formă de obiect fizic / produs (altele decât publicațiile) 34

2.3. Clasificarea rezultatelor conform modului de protejare a proprietății intelectuale 40

CONCLUZII 42

BIBLIOGRAFIE 43

INTRODUCERE

Scopul studiului este de a stabili tipurile rezultatelor ştiinţifice care pot fi obținute în urma executării proiectelor / programelor de cercetare-dezvoltare.

Sarcinile urmărite au inclus:

- studierea experienței internaționale în domeniul definirii tipurilor rezultatelor ştiinţifice;
- stabilirea aspectelor metodologice de definire a tipurilor rezultatelor ştiinţifice şi de delimitare a acestora de alte rezultate ale activității de cercetare-dezvoltare;
- alcătuirea listei tipurilor rezultatelor ştiinţifice;
- elaborarea / redactarea definițiilor pentru tipurile de rezultate şi constituirea unui glosar al tipurilor rezultatelor;
- stabilirea clasificărilor rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare.

Necesitatea definirii tipurilor de rezultate ştiinţifice care pot fi obținute în urma executării proiectelor / programelor de cercetare-dezvoltare este determinată de lipsa unor materiale metodologice pentru formularea rezultatelor ştiinţifice obținute în Republica Moldova, de obligația de a evalua şi a clasifica rezultatele activității de CDI şi a facilita procesul de raportare. Indicarea rezultatelor ştiinţifice a proiectelor este solicitată în mai multe cazuri: la elaborarea propunerii de proiect, la raportarea executării proiectului, la încheierea contractului de finanțare şi planificarea pentru anul următor, la înregistrarea raportului final al proiectului la concursuri şi alte genuri de raportări. Actualmente nu se face o clasificare şi o evidență a rezultatelor ştiinţifice, ele fiind prezentate în funcție de înțelegerea celui care completează documentele, deseori referindu-se nu la rezultatul propiru-zis, ci la procesul de cercetare. De aceea se înregistrează cazuri când unul şi acelaşi rezultat este prezentat în mai multe feluri (sau de mai multe ori sub diferite denumiri) ori rezultate diferite se atribuie la acelaşi tip.

Existența unor tipuri prestabilite de rezultate ştiinţifice ar fi folositoare nu doar pentru persoanele care completează documentele şi rapoartele, dar şi pentru evidența rezultatelor (prelucrarea automatizată), pentru facilitarea analizei acestora, clasificarea lor, luarea unor decizii fundamentate în domeniul cercetare-dezvoltare. În acest sens, eventuali beneficiari ai documentului sunt cercetătorii ştiinţifici, Agenția Națională pentru Cercetare şi Dezvoltare (în procesul de semnare a contractelor de finanțare şi raportare, la organizarea concursurilor, monitorizarea şi evaluarea realizării proiectelor), Agenția Națională pentru Asigurarea Calității în Educație şi Cercetare (la evaluarea rezultatelor ştiinţifice obținute de cercetători individuali şi organizații), Agenția de Stat pentru Proprietatea Intelectuală a Republicii Moldova (la înregistrarea rapoartelor finale ale proiectelor), Ministerul Educației, Culturii şi Cercetării şi alți actori implicați în evaluarea rezultatelor proiectelor de cercetare-dezvoltare.

În baza considerentelor de mai sus, s-a încercat clasificarea rezultatelor ştiinţifice luând în calcul aspectele metodologice privind definirea şi gruparea corectă a acestora, evidențierea specificului, prevenirea dublării şi facilitarea procesului de selectare a tipului dorit din glosarul prezentat.

1. Definirea tipurilor de rezultate ştiinţifice

1.1. Aspecte metodologice ale definirii tipurilor rezultatelor ştiinţifice

Documentul îşi propune să definească tipurile de rezultate ştiinţifice obţinute în procesul de executare a proiectelor/programelor indiferent de modul în care aceste rezultate au fost publicate şi / sau promovate. Conform datelor din diferite surse ale literaturii de specialitate, termenul „***rezultat ştiinţific***" poate fi considerat un produs al activităţii de cercetare care conţine un ansamblu sistematic de cunoştinţe şi / sau soluţii noi despre natură, societate şi gândire într-un anumit domeniu al cunoaşterii, a fost obţinut în urma identificărilor, descrierilor, observaţiilor, investigaţiilor experimentale, explicaţiilor etc. şi înregistrat pe orice operator de transport date. Rezultatul ştiinţific în sens larg este un fragment din sistemul de cunoştinţe şi/sau efectul obţinut în urma aplicării cunoştinţelor, iar în sens mai restrâns – este rezultatul activităţilor de cercetare-dezvoltare obţinut prin diferite metode ştiinţifice.

În sensul prezentului document, **rezultatul ştiinţific** are următoarele caracteristici de bază, după care poate fi deosebit:

- este selectat din arsenalul de termeni cunoscuţi în literatura de specialitate;
- este specific domeniului cercetare- dezvoltare- inovare;
- este definit univoc şi delimitat de alţi termeni;
- este specific, corect şi nu provoacă confuzii;
- este argumentat şi aprobat prin mijloace ştiinţifice;
- reprezintă un progres în procesul de cunoaştere.

Principala cerinţă pentru definirea unui rezultat ştiinţific este *noutatea ştiinţifică*, care reprezintă cunoştinţe noi, dobândite în procesul cercetărilor fundamentale, aplicative, sau a elaborărilor/lucrărilor experimentale într-un anumit domeniu de activitate. Cercetarea-dezvoltarea se deosebeşte de alte domenii înrudite prin existenţa unui element semnificativ de noutate şi eliminarea unei incertitudini ştiinţifice sau tehnice (Manualul Frascati, 2002).

În literatură şi în actele naţionale şi internaţionale care reglementează sistemele de cercetare-dezvoltare nu există o clasificare univocă şi o delimitare distinctă a rezultatelor ştiinţifice propriu-zise de modul de protejare sau publicare a acestora. Noutatea ştiinţifică este prezentată sub formă de descoperiri, invenţii, brevete, mărci comerciale, propuneri de raţionalizare, produse noi sau îmbunătăţite, tehnologii, procese administrative sau de producere, structuri organizaţionale, de producere, know-how, concepte, noţiuni, abordări ştiinţifice, documente (standarde, recomandări, ghiduri, metode, instrucţiuni ş.a.), rezultate ale cercetării de piaţă etc.

De exemplu, conform cadrului legislativ din România, rezultatele din cercetare-dezvoltare se clasifică în 8 categorii, care se referă la diferite aspecte ale rezultatelor (produse, obiecte de proprietate intelectuală etc.):

1) documentaţii, studii, lucrări;
2) planuri, scheme;

3) tehnologii;
4) procedee, metode;
5) produse informatice;
6) rețete, formule;
7) obiecte fizice/produse;
8) brevete de invenție/altele asemenea (Ordinul nr. 3845, 2009).

Or noi considerăm, în sensul prezentului document, că rezultatul științific este noutatea științifică stabilită în urma procesului de cercetare-dezvoltare, indiferent de evoluția și materializarea ulterioară a acestuia. Din aceste considerente, noi propunem să delimităm rezultatul științific care se obține în urma investigațiilor științifice de alte rezultate ale activității de cercetare-dezvoltare, care reprezintă:

1) modalități de diseminare/publicare a rezultatelor științifice (articole, monografii, comunicări la conferințe etc.);
2) modalități de protejare a rezultatelor științifice (brevete și alte obiecte de proprietate intelectuală);
3) modalități de materializare a rezultatelor științifice (prototipuri, baze de date, instrumente ș.a.).

Această delimitare este uneori dificil de făcut, însă este esențială pentru a caracteriza în timp real procesul de cercetare-dezvoltare, de a cuantifica rezultatele. Drept exemplu poate servi elaborarea unei baze de date. Dacă la elaborarea unei baze de date s-a demonstrat corectitudinea / incorectitudinea unor principii teoretice și ipoteze, atunci valoarea sa științifică este evidentă. Dacă însă baza de date nu oferă posibilitatea demonstrării / infirmării anumitor principii și ipoteze – nu există rezultat științific. În același timp, în lipsa bazelor de date corespunzătoare, dar a existenței altor posibilități de verificare a unor principii și ipoteze (de ex., prin alte instrumente) – rezultatul științific poate fi scos în evidență. În acest sens, putem concluziona ca baza de date servește ca un instrument pentru obținerea unui rezultat științific, însă crearea ei nu poate fi considerată ca un rezultat științific.

Rezultatele oricărei cercetări științifice pot fi clasificate și ierarhizate. Nivelurile inferioare ale ierarhiei sunt rezultatele științifice primare, cele care constituie punctul de plecare pentru cercetare, în general. Nivelurile intermediare ale rezultatelor științifice pe de o parte pot fi considerate finale pentru anumite tipuri de cercetări, pe de altă parte pot fi inițiale pentru nivelurile ierarhice superioare. Nivelul superior al ierarhiei se consideră acele rezultate care propun soluții la o problemă sau sarcină științifică. De regulă, un proiect/program trebuie să se finalizeze cu rezultate științifice clasificate la nivelul superior al ierarhiei.

Este foarte important ca rezultatele cercetării științifice să aibă la bază o documentare minuțioasă, să fie obținute în condiții și cu metode credibile, aprobate științific, să fie totalmente respectată etica cercetătorului în conformitate cu cerințele Cartei Europene a Cercetătorului și Codului de Conduită pentru Recrutarea Cercetătorilor, document oficial ale UE la care Republica Moldova a aderat la 1 decembrie 2011. Este necesară referința la toate sursele științifice analizate în procesul de lucru, luarea în considerare a nivelului actual la care se află cercetarea în domeniul respectiv și

perspectivele de dezvoltare a acestiua. Doar astfel rezultatele cercetării pot fi clasificate şi atribuite unui anumit tip.

Pentru o aplicabilitate mai mare a tipurilor de rezultate ştiințifice este necesar ca acestea, pe de o parte, să fie suficient de generalizate, ca să includă toată varietatea de rezultate ştiințifice concrete ce reies din activitatea de cercetare-dezvoltare, iar pe de altă parte – să țină seama de specificul diferitor domenii ale ştiinței, care se reflectă şi în rezultatele obținute. Din aceste considerente, o listă utilă şi acceptată de tipuri de rezultate ştiințifice trebuie să fie consultată cu comunitatea ştiințifică şi cu factorii de decizie.

1.2. Tipurile rezultatelor ştiințifice şi descrierea acestora

La definirea tipurilor de rezultate s-a luat în considerație necesitatea ca:

- orice rezultat ştiințific obținut în cadrul cercetărilor ştiințifice să poată fi încadrat în tipurile definite;
- acelaşi rezultat ştiințific să nu poată fi încadrat la mai mult de un tip dintr-o clasifciare, adică să nu fie o formulare ambiguă;
- acelaşi rezultat poate fi inclus în clasificări diferite în funcție de înțeles (de ex., nomenclatorul poate fi rezultat ştiințific, dacă reprezintă o noutate, dar poate fi şi o publicație, care redă rezultatul respectiv).

În urma cercetărilor au fost stabilite următoarele tipuri de rezultate, conform tabelului 1.

Tabelul 1. Tipurile de rezultate ştiinţifice ale proiectelor de cercetare-dezvoltare

Nr.	*Denumirea tipului de rezultat ştiinţific*			*Definiția*	*Sursa*
	în română	*în rusă*	*în engleză*		
1.	**ABORDARE (ABORDAREA PROBLEMEI)**	**подход (подход к изучению проблемы)**	**approach (approach to the problem)**	Metoda logică utilizată în tratarea unei teme, studierea unei probleme.	http://www.thefreedictionary.com/ approach
2.	**ALGORITM**	**алгоритм**	**algorithm**	1. Sistem de reguli, simboluri şi operatori pentru efectuarea oricărui tip de calcule logice sau matematice. 2. Suită de raționamente sau operații având ca scop rezolvarea unor probleme.	http://dexonline.ro/. definitie/algoritm
3.	**AREAL**	**область**	**area**	Zonă de răspândire a unui fenomen.	http://dexonline.ro/ definitie/areal
4.	**ARHITECTURĂ**	**архитектура**	**architecture**	Structura sau proiectare a ceva (de ex.: designul sau structura unui sistem informatic; metodă de proiectare şi construcție).	http://www.thefreedictionary.com/ architecture
5.	**ASPECT**	**аспект**	**aspect**	Modul în care o problemă, idee etc. poate fi luată în considerare; punct de vedere.	http://www.thefreedictionary.com/ aspect
6.	**BAZE**	**основы**	**bases**	Ipoteze fundamentale care reprezintă un fundament pentru a dezvolta, calcula sau explica ceva.	http://thesaurus.babylon.com/
7.	**CADRU**	**рамки**	**framework**	Set de ipoteze, concepte, valori şi practici care constituie un mod de examinare (cercetare) a realității.	http://www.thefreedictionary.com/ framework
8.	**CARACTERIS-TICĂ**	**характерис-тика**	**characteristic**	Proprietate măsurabilă sau o calitate deosebită, tipică etc.	http://thesaurus.babylon.com/

9.	**CATALIZATOR**	**катализатор**	**catalyst**	Substanță care provoacă sau accelerează o reacție chimică fără ca ea însăşi să fie afectată.	http://www.thefreedictionary.com/ catalyst
10.	**CATEGORIE**	**категория**	**category**	Noțiune fundamentală şi de maximă generalitate care exprimă proprietățile şi relațiile esențiale şi generale ale obiectelor şi fenomenelor realității.	http://dexonline.ro/definitie/ categorie
11.	**CERINȚE**	**требования**	**requirements**	Condiție, standard (de ex.: cerințe tehnice pentru produs).	
12.	**CLASĂ**	**класс**	**class**	Set, colecție, grup sau configurație care conțin părți având anumite atribute sau trăsături comune; un gen sau categorie; categorie taxonomică de nivel ierarhic inferior.	http://www.thefreedictionary.com/ class
13.	**CLASIFICARE**	**классифика-ция**	**classification**	Grupare a subiectelor similare sau conexe, separare a subiectelor eterogene, nerelevante şi aranjare a grupurilor de rezultate în succesiuni logice şi utile.	IFLA, 2011
14.	**CLUSTER**	**кластер**	**cluster**	Grup de elemente identice sau similare adunate împreună.	http://www.thefreedictionary.com/ cluster
15.	**COD**	**код**	**code**	Algoritm care descompune o problemă într-un număr de etape mai simple, pentru o rezolvare mai uşoară [Florian, 2008]. Mecanism biochimic prin care se înregistrează, se conservă şi se transmite informația ereditară (*cod genetic*).	DBŞI, 2013 http://dexonline.ro/definitie/cod
16.	**COMPOZIȚIE**	**состав**	**composition**	1. Totalitatea elementelor care alcătuiesc o unitate, o substanță, un corp etc.; structură. 2. Compus, amestec, substanță compusă din diferite elemente (de ex.: *compoziție chimică*).	http://thesaurus.babylon.com/

17.	**COMPUS**	**состав**	**compound**	Combinație de două sau mai multe elemente sau părți (de ex., în chimie: o substanță care conține atomi a două sau mai multe elemente chimice, menținute împreună prin legături chimice).	http://www.thefreedictionary.com/ compound
18.	**CONCEPȚIE**	**концепция**	**conception**	Idee abstractă sau generală dedusă sau derivată din cazuri specifice.	http://thesaurus.babylon.com/
19.	**CONCEPT**	**концепция, понятие**	**concept**	Idee bine precizată, care derivă dintr-un model teoretic dat şi care furnizează un mod de abordare a lumii.	Cojocaru, 2010, p. 128
20.	**CONDIȚII**	**условия**	**conditions**	Împrejurările în care se petrece un fenomen.	http://dexonline.ro/definitie/condi%C8%9Bie
21.	**CONFIGURAȚIE**	**конфигурация**	**configuration**	Un anumit mod de organizare a unui număr de elemente separate.	http://www.thefreedictionary.com/ configuration
22.	**CONSTRUCT**	**конструкция**	**construct**	Idee abstractă sau generală dedusă sau derivată din cazuri specifice; un concept, modele, sau o idee schematică.	http://www.thefreedictionary.com/ construct
23.	**CORELAȚIE**	**корреляция**	**correlation**	Relație cauzală, complementară, paralelă sau reciprocă, în special o concordanță structurală, funcțională sau calitativă între două entități comparabile.	http://www.thefreedictionary.com/ correlation
24.	**CRITERIU**	**критерий**	**criterion**	Punct de vedere, principiu, normă pe baza cărora se face o clasificare, o definire, o apreciere.	http://dexonline.ro/definitie/criteriu
25.	**CRONOLOGIE**	**хронология**	**chronology**	Determinarea secvenței temporale reale a evenimentelor din trecut.	http://thesaurus.babylon.com/

26.	**DATE**	**данные**	**data**	1. Informații faptice, în special, informații organizate pentru analiză, utilizare rațională sau pentru a lua decizii. 2. Valori derivate din experimente ştiinţifice.	http://www.thefreedictionary.com/ Data
27.	**DERIVAT**	**производная**	**derivative**	Termen, idee etc., care se bazează pe sau este derivată dintr-un alt termen, idee etc. din aceeaşi clasă (de ex., în matematică: rezultatul diferenţierii matematice).	http://www.thefreedictionary.com/ derivative
28.	**DESCRIERE**	**описание**	**description**	Prezentarea ordonată a circumstanţelor unei probleme pentru o înţelegere clară şi completă despre cele raportate.	http://www.onlinedics.ru/slovar/fil/o/opisanie.html
29.	**DIAGNOZĂ (DIAGNOSTIC)**	**диагностика**	**diagnosis**	Identificarea naturii sau cauzei unui fenomen pe baza descrierii stării sale prezente.	http://thesaurus.babylon.com/
30.	**ECUAȚIE**	**уравнение**	**equation**	Situație sau problemă în care un număr de factori trebuie luate în considerare (de ex., în matematică: relație matematică între mai multe mărimi cunoscute şi necunoscute, valabilă numai pentru anumite valori ale mărimilor necunoscute; în chimie: reprezentare simbolică a reacțiilor chimice cu ajutorul formulelor şi simbolurilor chimice).	http://www.thefreedictionary.com/ Equation http://dexonline.ro/definitie/ecua%C8%9Bie
31.	**EŞANTION**	**выборка**	**sample**	Porțiune sau un segment care este reprezentativ pentru un întreg. Entitate reprezentantă a unei clase; specimen.	http://www.thefreedictionary.com/ sample
32.	**FACTOR**	**фактор**	**factor**	Element, condiție, împrejurare care contribuie în mod activ la o realizare, rezultat sau proces.	http://www.thefreedictionary.com/ factor; http://dexonline.ro/definitie/factor

33.	**FAPT**	**факт**	**fact**	Cunoştinţe (sau informaţie) bazate (-ă) pe evenimente reale.	http://www.thefreedictionary.com/ Fact
34.	**FENOMEN**	**феномен**	**phenomenon**	1. Manifestarea exterioară a esenței lucrurilor şi proceselor. 2. Proces, transformare, evoluție din natură şi din societate.	http://dexonline.ro/definitie/Fenomen
35.	**FORMĂ**	**форма**	**form**	Categorie care desemnează structura internă şi externă a unui conținut, modul de organizare a elementelor din care se compune un obiect sau un proces.	http://dexonline.ro/definitie/form%C4%83
36.	**FORMULĂ**	**формула**	**formula**	Enunț precis al regulii de urmat pentru efectuarea unei anumite operații; expresie precisă, generală şi invariabilă a unei idei, a unei relații, a unei legi etc. (care se poate aplica mai multor cazuri particulare).	http://dexonline.ro/definitie/formula
37.	**FUNCȚIE**	**функция**	**function**	1. Set de operațiuni prin care se manifestă viața organică, fizică şi socială. 2. Activitatea, rolul unui obiect în cadrul unui sistem din care face parte. 3. Manifestarea exterioară a proprietăților unor elemente şi părți dintr-un anumit sistem.	http://www.onlinedics.ru/slovar/fil/f/ funktsija.html
38.	**FUNDAMENTA-RE**	**обоснование**	**argumenta-tion**	1. Punerea unei baze temeinice pentru o idee, o teorie, un program etc. 2. Stabilirea, consolidarea; demonstrarea cu argumente ştiințifice a unei idei, teorii etc.	http://dexonline.ro/definitie/fundamenta

39.	**GEN**	**род**	**genus**	Categorie taxonomică clasată mai jos de familii şi deasupra unei specii, care desemnează un grup de specii care se presupune că sunt strâns legate şi, de obicei, posedă caracteristici similare.	http://www.thefreedictionary.com/ genus
40.	**GENOTIP**	**генотип**	**genotype**	1. Constituția ereditară a unui organism reprezentată de totalitatea fondului de gene prezent în genomul său. 2. Totalitatea proprietăților ereditare ale unui organism.	http://dexonline.ro/definitie/genotip
41.	**IDEE**	**идея**	**idea**	Principiu, teză cuprinzătoare, teză fundamentală, concepție, gândire, fel de a vedea.	http://dexonline.ro/definitie/idee
42.	**INDICAȚIE**	**индикация показания**	**indication**	Îndrumare, lămurire, recomandare, indiciu, informație.	http://dexonline.ro/definitie/indica%C8%9Bie
43.	**INDICATOR**	**индикатор, показатель**	**indicator**	1. Expresie numerică cu ajutorul căreia se caracterizează cantitativ un fenomen social-economic din punctul de vedere al compoziției, structurii, schimbării în timp, al legăturii reciproce cu alte fenomene etc. 2. Factor sau variabilă cantitativă sau calitativă care oferă o modalitate simplă şi sigură de măsurare a realizării, pentru a reflecta schimbările legate de o acțiune sau pentru a ajuta la evaluarea performanței unui actor al procesului de dezvoltare.	http://dexonline.ro/definitie/indicator Glossary of Key Terms in Evaluation and Results Based Management

44.	**INDICE**	**индекс**	**index**	Fapt, indicație care, sub forma unui număr, a unei formule sau a unei expresii, înfățişează aspectul unui fenomen, al unei acțiuni, al unei situații etc.	http://dexonline.ro/definitie/indice
45.	**INTERDEPEN-DENȚĂ**	**взаимосвязь, взаимозависимость**	**Interdepen-dence**	1. Legătură şi condiționare reciprocă între obiecte, fenomene, procese etc. 2. Totalitatea formelor de legătură dintre obiectele şi fenomenele naturii, ale societății şi ale gândirii.	http://dexonline.ro/definitie/interdependen%C8%9B%C4%83
46.	**INTERPRETARE (ELUCIDARE)**	**толкование, интерпретация, разъяснение**	**Interpreta-tion, elucidation**	Comentare, explicare, elucidare, exegeză istorică, filologică, ştiințifică a unui text, fenomen, fapt etc.	http://www.thefreedictionary.com/ interpretation
47.	**INVENTAR**	**опись**	**inventory**	Document, listă, raport detaliat în care sunt trecute şi evaluate, sub aspect cantitativ şi valoric, toate mijloacele, obiectele, faptele etc., mai ales pentru studiul periodic al acestora.	http://www.thefreedictionary.com/ inventory

48.	**IPOTEZĂ**	**гипотеза**	**hypothesis**	1. Un model construit numai în limbaj natural sau şi cu ajutorul limbajului matematic care încearcă să surprindă calitativ sau cantitativ desfasurarea unui eveniment, să prevada existența unui obiect, proprietate sau proces, în realitate sau intr-un spațiu conceptual fie el formal sau artistic. 2. Presupunere, enunțată pe baza unor fapte cunoscute, cu privire la anumite (legături între) fenomene care nu pot fi observate direct sau cu privire la esența fenomenelor, la cauza sau la mecanismul intern care le produce; presupunere cu caracter provizoriu, formulată pe baza datelor experimentale existente la un moment dat sau pe baza intuiției, impresiei etc. Ansamblul proprietăților date într-o demonstrație şi cu ajutorul cărora se obțin noi propoziții (de ex., matematică).	http://thesaurus.babylon.com/ipotez%C4%83?&tl= http://dexonline.ro/definitie/ipoteza
49.	**LEGE**	**закон**	**law**	Modificare cu caracter regulat care se produce într-un fenomen, într-un proces etc., exprimând esența lui. Generalizare care descrie fapte şi evenimente care se repetă în natură.	Dicționar enciclopedic, 2008
50.	**LEGITATE**	**Закономер-ность**	**legitimacy**	1. Însuşire a fenomenelor de a se desfăşura în conformitate cu anumite legi (obiective). 2. Ansamblul legilor din natură, din societate şi din gândire.	http://dexonline.ro/definitie/legitate

51.	**LIMBAJ DE PROGRAMARE**	**язык программиро-вания**	**programming language**	Limbaj artificial creat cu scopul de a exprima operații care pot fi efectuate de un calculator, furnizând instrucțiuni care pot fi prelucrate şi executate de acesta [Anghel, 2010]. Vezi şi PROGRAM.	DBŞI, 2013
52.	**LISTĂ**	**список**	**list**	Înşirare, într-o anumită ordine, a unor nume de persoane sau de obiecte, a unor date etc.	http://dexonline.ro/definitie/list%C4%83
53.	**LOT**	**партия**	**lot**	Grup de obiecte sau de ființe cu trăsături comune.	http://dexonline.ro/definitie/lot
54.	**MECANISM**	**механизм**	**mechanism**	1. Mod obişnuit de a acționa pentru a atinge un scop. 2. Succesiunea etapelor dintr-o reacție chimică. 3. Sistem tehnic alcătuit din mai multe piese mobile şi fixe care sunt angrenate între ele, astfel încât unele elemente mobile, transmițând forțele de la elementul conducător la elementele conduse, pot antrena mişcarea acestora.	http://www.thefreedictionary.com/ mechanism http://dexonline.ro/definitie/mecanism http://thesaurus.babylon.com/
55.	**MEDIU**	**среда**	**environment**	1. Combinația condițiilor fizice externe, care afectează şi influențează creşterea, dezvoltarea, comportamentul, şi supraviețuirea organismelor. 2. Substanță solidă, lichidă sau gazoasă, câmp electromagnetic sau gravitațional etc. în care se desfăşoară fenomenele fizice.	http://dexonline.ro/definitie/mediu

56.	**METODĂ**	**метод**	**method**	Mijloc sau mod de proceduri utilizate, în special, un mod regulat şi sistematic pentru a realizarea ceva (de ex., în medicină: o tehnică sau procedură pentru producerea unui efect dorit, cum ar fi o procedura chirurgicala, un test de laborator, sau o tehnică de diagnostic).	http://www.thefreedictionary.com/ Method
57.	**METODOLOGIE**	**методология**	**methodology**	Sistem de metode şi principii utilizate într-o anumită disciplină.	http://www.thefreedictionary.com/ Methodology
58.	**MIJLOC**	**средство**	**means**	Mod de a acționa sau de a face ceva pentru a atinge un anumit scop; metodă; procedeu; manieră. Sinonime: *mod, modalitate.*	NODEX, 2002 http://www.thefreedictionary.com/ mode
59.	**MODEL**	**модель**	**model**	Descriere schematică sau o reprezentare a ceva, în special, un sistem sau un fenomen, care ține seama de proprietățile lui şi este utilizat pentru studierea caracteristicilor acestuia. Cadru conceptual sau o teorie care explică un fenomen şi permite să se facă predicții despre un proces.	http://www.thefreedictionary.com/ Model
60.	**MODUL**	**модуль**	**module**	Parte a unui program care realizează o funcție specifică şi poate fi utilizată separat sau în combinație cu alte module ale aceluiaşi program.	http://www.thefreedictionary.com/ Module
61.	**NIVEL**	**уровень**	**level**	Stadiu, grad de pregătire, de dezvoltare, treptată a calității, indice al cantității (de ex: în chimie: valoarea intensivă a unei mărimi în raport cu o valoare de referință).	http://dexonline.ro/definitie/nivel

62.	**NOȚIUNE, DEFINIȚIE**	**понятие**	**notion**	Cunoştinţă generală despre valoarea, sensul, însemnătatea unui lucru; idee, concepție despre ceva.	http://dexonline.ro/definitie/no%C8%9Biune
63.	**NOMENCLATOR**	**номенклатура**	**nomenclature**	Enumerarea sortimentelor produselor ori a grupurilor de produse etc., clasificate după un anumit criteriu.	http://dexonline.ro/definitie/nomenclator
64.	**NORMĂ**	**норма**	**norm**	Criteriu de apreciere, de reglementare.	http://dexonline.ro/definitie/Norm%C4%83
65.	**ONTOLOGIE**	**онтология**	**ontology**	Set de entități presupuse de o teorie. Organizare riguroasă şi exhaustivă a unor cunoştinţe din domeniu, care este, de obicei, ierarhică şi conține toate entitățile relevante şi relațiile lor.	http://www.thefreedictionary.com/ontology
66.	**OPTIMIZARE**	**оптимизация**	**optimization**	Alegerea şi aplicarea soluției optime (de ex. în matematică: raționament sau calcul care permite găsirea valorilor unuia sau mai multor parametri corespunzând maximului unei funcții).	http://dexonline.ro/definitie/optimizare
67.	**ORIENTARE**	**ориентация**	**orientation**	Direcția în cursul unui trend, funcționare sau dezvoltare.	http://www.thefreedictionary.com/ orientation
68.	**PARAMETRU**	**параметр**	**parameter**	1. Orice factor care defineşte un sistem şi determină (sau limitează) performanțele sale. 2. Variabilă independentă a unei funcții, care se defineşte pe mulțimea numerelor reale sau complexe (matematică).	http://thesaurus.babylon.com/ http://dexonline.ro/definitie/parametru
69.	**PARTICULARI-TATE**	**особенность**	**particularity**	Trăsătură caracteristică, notă distinctivă prin care o ființă sau un lucru se deosebeşte de altele.	http://dexonline.ro/definitie/particularitate

70.	**PERIODIZARE**	**периодизация**	**periodization**	1. Stabilirea perioadei în cadrul unei discipline cu caracter istoric. 2. Împărțire pe perioade.	http://dexonline.ro/definitie/periodizare
71.	**PLATFORMĂ**	**платформа**	**platform**	Set de principii, plan. Tehnologie de bază a unui sistem informatic de hardware şi software care defineşte modul în care funcționează un calculator şi determină ce alte tipuri de software pot fi utilizate.	http://www.thefreedictionary.com/ platform
72.	**PLAN**	**план**	**plan**	Proiect elaborat cu anticipare, cuprinzând o suită ordonată de operații destinate să ducă la atingerea unui scop.	http://dexonline.ro/definitie/plan
73.	**POLITICĂ**	**политика**	**policy**	Plan de acțiune adoptat sau urmat de o persoană, guvern, partid, business etc.	http://www.thefreedictionary.com/ policy
74.	**PRINCIPIU**	**принцип**	**principle**	Element fundamental, idee, lege de bază pe care se întemeiază o teorie ştiințifică, un sistem politic, juridic, o normă de conduită etc.	http://dexonline.ro/definitie/principiu
75.	**PROBLEMĂ**	**проблема**	**problem**	Întrebare formulată în vederea examinării sau soluționării.	http://thesaurus.babylon.com/
76.	**PROCEDEU**	**способ**	**procedure**	Proces, în special, de natură practică sau mecanică folosit într-o anumită activitate.	http://thesaurus.babylon.com/
77.	**PROCES**	**процесс**	**process**	Succesiune de operații, de stări sau de fenomene prin care se efectuează o lucrare, se produce o transformare; evoluție, dezvoltare, desfăşurare; acțiune.	http://dexonline.ro/definitie/Proces

78.	**PROGNOZĂ**	**прогноз**	**prognosis**	Prevedere a desfăşurării în timp a unui fenomen, a unui proces etc., bazată pe studiul împrejurărilor care îi determină apariția şi evoluția; estimare a valorilor probabile pe care le vor lua în viitor unele mărimi nesigure, inconstante.	http://dexonline.ro/definitie/prognoz%C4%83
79.	**PROGRAM**	**программа**	**programme**	Ansamblu de instrucțiuni codate, folosit de un calculator pentru rezolvarea unei probleme.	http://dexonline.ro/definitie/program
80.	**PROGRAM INFORMATIC**	**компьютерная программа**	**computer program**	Reprezentarea sau implementarea unui algoritm într-un cod sursă, scris într-un anumit limbaj de programare.	http://ro.wikipedia.org/wiki/Program_%28informatic%C4%83%29
81.	**PROPRIETATE, -ăți**	**свойства**	**properties**	Calitate, atribut, caracteristică sau trăsătură distinctivă a ceva (de ex., în fizică: un atribut caracteristic, cum ar fi densitatea sau puterea unui material).	http://www.thefreedictionary.com/ Properties
82.	**PROPUNERE**	**предложение**	**proposal**	Recomandare, sugerare, oferire pentru acceptare, adoptare sau pentru perfecționare.	http://www.thefreedictionary.com/ proposal
83.	**REALITATE**	**реалии**	**reality**	Fapt, lucru real care există efectiv, stare de fapt.	http://dexonline.ro/definitie/realitate
84.	**RECOMANDĂRI**	**рекомендации, предложения**	**recommen-dations**	Directivă, indicație, instrucțiune, îndrumare, normativ, normă.	http://dexonline.ro/definitie/recomandare

85.	**REGIM**	**режим**	**regimen**	Procedură, program sau mod sistematic de gestionare a ceva (de ex. *regim tehnologic* = ansamblu al parametrilor: – turație, avans etc. pentru utilaje durabilitate, unghi de atac etc. pentru sculele folosite compoziție chimică, tipodimensiune etc. pentru materialul prelucrat, prelucrare cu sau fără răcire etc. pentru tehnologia de fabricație – şi a prescripțiilor care trebuie respectate în desfăşurarea unui proces tehnologic, în ansamblul său sau la un anumit loc de muncă).	http://www.thefreedictionary.com/ regimen
86.	**REGISTRU (ŞTIINȚIFIC)**	**регистр**	**register**	Sistem de fişe etc. în care se înregistrează diferite date şi acte.	http://www.thefreedictionary.com/ register
87.	**REGULĂ**	**правило**	**rule**	Generalizare care este acceptată ca adevăr şi care poate fi folosită ca bază pentru raționament sau comportament. Metodă standard sau proceduri pentru rezolvarea unei clase de probleme (*matematică*).	http://thesaurus.babylon.com/ http://www.thefreedictionary.com/ Rule
88.	**RELEVARE**	**выявление**	**revealing**	1. Distingere, punere în evidență, remarcare dintr-un set de elemente, fenomene de acelaşi fel. 2. Furnizare de informații, în special, de natură semnificativă.	http://dexonline.ro/definitie/releva
89.	**REȚEA**	**сеть**	**network**	Complex, grup interconectat sau sistem.	http://www.thefreedictionary.com/ network

90.	**REȚETĂ**	**рецепт**	**prescription**	1. Ansamblu de indicații privind materiile prime, proporția, modul de preparare pentru obținerea unui anumit produs, a unei mâncări, a unei băuturi etc. 2. Soluție practică pentru rezolvarea unui lucru, a unei situații dificile etc.	http://dexonline.ro/definitie/re%C8%9Bet%C4%83
91.	**SPECIFICAȚIE**	**спецификация; техническое задание**	**specification**	1. Definire a caracteristicilor cărora trebuie să le răspundă o instalație, o construcție, un material, un produs etc. 2. Documentul care cuprinde aceste caracteristici.	http://dexonline.ro/definitie/specifica%C8%9Bie
92.	**SCHEMĂ**	**схема**	**scheme**	1. Reprezentare grafică simplificată a elementelor sau caracteristicilor structurii unui aparat, ale unei maşini, ale unei instalații, ale unui proces etc. (de ex., în tehnică: *schemă bloc* = reprezentare schematică simplă a unui aparat, sistem sau instalație, prin blocuri funcționale, folosită pentru studiul principiilor de funcționare ale acestora). 2. Plan elaborat şi sistematic de acțiune (de ex. în medicină: *schemă de tratament* = plan documentat care descrie starea pacientului şi procedură (procedurile) care vor fi necesare, detaliind tratamentul care trebuie prescris şi rezultatul aşteptat, precum şi durata presupusă a tratamentului prescris de medic.	http://dexonline.ro/definitie/schem%C4%83 http://www.thefreedictionary.com/ scheme
93.	**SERIE**	**серии**	**series**	Grup de compuşi organici caracterizați prin faptul că fiecare are în molecula lui câte un atom de carbon şi doi atomi de hidrogen mai mult decât compusul precedent al grupului.	http://dexonline.ro/definitie/serii

94.	**SISTEM**	**система**	**system**	Ansamblu de elemente (principii, reguli, forțe etc.) dependente între ele şi formând un întreg organizat, care pune ordine într-un domeniu de gândire teoretică, reglementează clasificarea materialului într-un domeniu de ştiințe ale naturii sau face ca o activitate practică să funcționeze potrivit scopului urmărit (de ex.: *sistem informatic, sistem didactic* etc.).	Dicționar enciclopedic, 2008
95.	**SINTETIZARE**	**синтезирова-ние**	**synthesizing**	1. Generalizarea datelelor esențiale ale unei probleme, ale unei discipline etc. 2. Combinarea elementelor constitutive într-o entitate (de ex.: *sinteză chimică*).	http://dexonline.ro/definitie/sintez%C4%83 http://www.thefreedictionary.com/ synthesizing
96.	**SINTEZĂ DOCUMENTARĂ**	**обзор литературы**	**literature review**	Studiu cuprinzător al lucrărilor publicate într-un anumit domeniu de ştiință sau de specialitate, de regulă, pe o anumită perioadă de timp, sub forma unui eseu bibliografic critic sau listă adnotată în care se trec în revistă cele mai semnificative lucrări.	https://www.abc-clio.com/ODLIS/odlis_A.aspx
97.	**SISTEMATI-ZARE**	**систематиза-ция**	**systematiza-tion**	Aranjare, ordonare, clasare (a unui material) după un anumit sistem.	http://dexonline.ro/definitie/Sistematizare
98.	**SOLUȚIE**	**решение**	**solution**	Metodă de rezolvare a unei probleme.	http://thesaurus.babylon.com/
99.	**STANDARD**	**стандарт**	**standard**	Normă sau ansamblu de norme care reglementeaza calitatea, dimensiunile etc. unui produs; document în care sunt consemnate aceste norme.	Dicționar enciclopedic, 2008
100.	**STRATEGIE**	**стратегия**	**strategy**	Un plan sau metodă pentru atingerea unui obiectiv specific.	http://www.thefreedictionary.com/ Strategy

101.	**STRUCTURĂ**	**структура**	**structure**	Mod de organizare, de alcătuire internă a unui corp sau a unui sistem, caracterizat prin natura şi însuşirile elementelor componente, prin dispoziția lor spațială, prin legăturile şi interacțiunile lor reciproce.	Dicționar enciclopedic, 2008
102.	**TAXONOMIE**	**таксономия**	**taxonomy**	Orice clasificare, în special, clasificarea sistematică a organismelor în grupuri ierarhice.	http://www.thefreedictionary.com/ Taxonomy
103.	**TEHNICĂ**	**техника**	**technique**	Ansamblu de procedee şi deprinderi folosite într-un anumit domeniu de activitate.	http://dexonline.ro/definitie/tehnic%C4%83
104.	**TEHNOLOGIE**	**технология**	**technology**	Ansamblul proceselor, metodelor, operațiilor etc. utilizate în scopul obținerii unui anumit produs (de ex: *biotehnologie, nonatehnologie* etc.).	http://dexonline.ro/definitie/tehnologie
105.	**TENDINȚE**	**тенденции**	**trends, tendency**	Curs general sau orientare predominantă.	http://www.thefreedictionary.com/ trend
106.	**TEORIE**	**теория**	**theory**	Ansamblu sistematic de idei, de ipoteze, de legi şi concepte care descriu şi explică fapte sau evenimente privind anumite domenii sau categorii de fenomene.	Dicționar enciclopedic, 2008
107.	**TIPOLOGIE**	**типология**	**typology**	Determinare a tipurilor în care se pot clasifica obiectele, fenomenele etc. dintr-un domeniu.	http://dexonline.ro/definitie/tipologie
108.	**TOPOLOGIE**	**топология**	**topology**	Structură care se defineşte pe o mulțime de puncte cu ajutorul unei părți a acesteia.	http://dexonline.ro/definitie/topologie

2. Clasificări ale rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare

În sensul prezentului document, facem o delimitare între rezultatele ştiinţifice obţinute în urma investigaţiilor şi rezultatele totale ale activităților de cercetare-dezvoltare. Această abordare se bazează pe faptul că după stabilirea / atingerea unui rezultat ştiinţifc, acesta are o evoluție atât în cadrul sistemului de cercetare-dezvoltare, cât şi în mediul extern. Sunt cunoscute 4 abordări majore în valorificarea rezultatelor ştiinţifice obţinute (Ştrenc, Popescu, 2011):

1) **modelul ştiinţific deschis**, în care valorificarea este realizată, în primul rând, prin sistemul educațional şi prin comunicare liberă;

2) **modelul transferului de tehnologie**, în care entitățile de cercetare-dezvoltare publice sau finanțate din fonduri publice pot înregistra drepturile de proprietate intelectuală şi le pot valorifica ulterior prin transferul către industrie;

3) **modelul deschis de inovare şi schimb de cunoştințe**, care este bazat pe dezvoltarea industrială rapidă şi pe conceptul de economia cunoaşterii;

4) **modelul spin-off**, bazat pe crearea de noi activități de producție şi servicii din valorificarea cercetării ştiinţifice anterioare.

Reieşind din cele menționate mai sus, concepem mai larg rezultatele activității de cercetare-dezvoltare, incluzând în acestea de asemenea publicarea, protejarea şi utilizarea rezultatelor ştiinţifice pentru dezvoltare experimentală.

2.1. Clasificarea rezultatelor conform modului de publicare / diseminare

Publicațiile reprezintă principala formă de comunicare a rezultatelor ştiinţifice, de transmitere şi diseminare a acestora în mediul academic. Publicațiile pot fi clasificate după un şir de criterii:

– în funcție de **destinație**: ştiinţifice, de popularizare a ştiinței, didactice;

– în funcție de **modul de editare**: tipărite, video, audio, electronice;

– în funcție de **volum**: ediții separate, seriale, bibliotecă;

– în funcție de **statut**: acreditate, în baze de date internaționale ş.a.

Totodată, tipurile indicate mai sus pot la rândul lor clasificate după anumite caracteristici. Astfel, publicațiile tipărite pot fi încadrate în astfel de tipuri în funcție de destinație:

– ***oficiale***: publicarea legislației şi a diferitor acte normative ale organelor administrației publice (de ex., Monitorul Oficial al Republicii Moldova);

– ***ştiinţifice***: publicarea rezultatelor cercetării-dezvoltării din diferite domenii ştiinţifice;

– ***de popularizare a ştiinței***: publicarea datelor din diferite domenii ale ştiinței şi tehnicii, destinate publicului larg;

– ***manuale***: publicarea unor cunoştințe ştiinţifice, sintetizate sistemic, pentru scopuri didactice;

– ***informative***: publicarea unor informații ştiințifice pentru cercetări ştiințifice şi activitate profesională;

– ***normative de producție:*** publicarea regulilor, normelor, standardelor, cerințelor, pentru utilizarea în producție, management şi altă activitate practică;

– ***de publicitate:*** publicarea informaților despre mărfuri şi servicii cu scopul de atrage cumpărătorii;

– ***de brevetare şi licențiere:*** publicarea dreptului de utilizare a proprietății intelectuale şi de a efectua activități în anumit domeniu;

– ***cataloage:*** informații cu caracter normativ-de producție după diferite tipuri de cunoştințe cu caracter ştiințific şi practic etc.

Clasificarea noastră ține seama de aceste abordări, dar se bazează în special pe forma şi caracterul publicației, urmărindu-se utilitatea tipurilor pentru procesul de monitorizare şi evaluare a producției ştiințifice (tabelul 2).

Tabelul 2. Tipurile de rezultate ale activității de cercetare-dezvoltare după modul de publicare / diseminare

Nr.	*Denumirea tipului rezultatului*			*Definiția*	*Sursa*
	în română	*în rusă*	*în engleză*		
1.	**ALBUM**	**альбом**	**album**	Publicație constituită din reproduceri de artă, desene, schițe şi (sau) reproduceri fotografice (privitoare la un anumit domeniu sau la o disciplină, temă etc.) sau din eşantioane de materiale (textile, hârtie) însoțite sau nu de texte explicative. Poate fi reprezentată sub formă de volum sau de foi separate cuprinse într-o mapă [SM STAS 6590, 2005].	DBŞI, 2013 http://dexonline.ro/definitie/ album
2.	**ALMANAH**	**альманах**	**almanac**	Publicație anuală (uneori bianuală), în formă de volum, care cuprinde un calendar şi un bogat material beletristic, poate chiar ştiințific sau de altă natură, precum şi diverse note informative cu caracter enciclopedic.	http://dexonline.ro/definitie/ almanah
3.	**ANTOLOGIE**	**антология**	**anthology**	Culegere de lucrări reprezentative, alese dintr-unul sau din mai mulți autori. O antologie de autor reuneşte textele aceleiaşi persoane; antologia cuprizând textele unor autori diferiți este de obicei tematică. Fragmentele, destinate mai ales învățământului şi cercetării, sunt însoțite de note biobibliografice şi de comentarii lingvistice, filologice, istorice etc. Sinonim: *crestomație*.	http://dexonline.ro/definitie/ antologie DBŞI, 2013
4	**ARTICOL (ştiințific)**	**статья** (научная)	**article** (scientific)	Compoziție autonomă în proză cu temă sau subiect, scrisă de unul sau mai mulți autori şi publicată sub un titlu separat în culegere sau în serial, care conține alte lucrări de aceeaşi formă. Articolele din reviste ştiințifice includ adesea un scurt rezumat al conținutului şi sunt indexate, de regulă, după autor şi după subiect în indexuri cum ar fi bazele de date bibliografice atunci când sunt disponibile în format electronic. Articolele publicate în revistele ştiințifice pot fi articole de sinteză, articole de fond, articole (originale) etc.	http://dexonline.ro/definitie/ articol PŞŞMD, 2010

5	**ATLAS**	**атлас**	**atlas**	Colecție (publicație) constituită din planşe cuprinzând hărți (geografice, astronomice, istorice, lingvistice) sau imagini (de plante, animale, minerale etc.), desene, stampe etc. sau alte materiale ilustrative din diverse domenii, teme, sistematizate după anumite criterii.	http://dexonline.ro/definitie/atlas
6	**AVIZ (la proiecte de acte normative)**	**Заключе-ние (по проектам норматив-ных актов)**	**opinion (on draft law)**	Document în care este expusă părerea, aprecierea competentă emisă de cineva asupra unui proiect de act normativ. Avizul se poate referi la orice problemă aflată în dezbatere.	Indicatori,2012, cp 3.46
7	**BIBLIOGRA-FIE (BIOBIBLIO-GRAFIE)**	**библио-графия (биобиблио-графия)**	**bibliography (biobibliogra-phy)**	Publicație care include o listă de cărți sau/şi articole publicate în periodice, ordonate alfabetic, după numele autorilor sau după titluri. Bibliografia poate cuprinde lista lucrărilor consultate de un autor pentru elaborarea unui articol sau a unei cărți, lista lucrărilor unui autor, lista lucrărilor de interes pentru o temă sau un domeniu. Există bibliografii simple, de semnalare, analitice, generale, speciale, care sunt instrumente de informare. Bibliografiile ştiințifico-auxiliare sunt considerate rezultat al muncii de cercetare ştiințifică. Biobibliogragfia include și un capitol cu date biografice ale unui autor.	DBŞI, 2013
8	**CATALOG**	**каталог**	**catalogue**	Listă, caiet, registru, sistem de fişe etc. care conține o înşirare metodică, după anumite criterii şi cu anumite scopuri, de nume de ființe sau de obiecte, titluri de cărți etc.	http://dexonline.ro/definitie/ catalog
9	**CLASIFICA-TOR**	**классифи-катор**	**classifier**	Carte, îndrumător, broșură în care se clasifică ceva.	http://dexonline.ro/ definitie/ clasificator
10	**COMENTA-RIU**	**коммен-тарий**	**commentary**	Ansamblu de note scrise prin care se comentează un text. Comentariul poate fi metodologic sau de explicare a unei opere literare, istorice etc.	http://dexonline.ro/ definitie/ comentariu
11	**COMUNI-CARE ŞTIINȚIFICĂ**	**научный доклад**	**scientific report**	Prezentare, într-un cerc de specialişti, a unei contribuții personale într-o problemă ştiințifică. Prezentarea poate fi făcută la congrese, conferințe, seminare şi alte tipuri de foruri ştiințifice. Comunicarea poate fi făcută sub formă de prezentare în plen, în cadrul secțiilor sau sub formă de poster.	http://dexonline.ro/ definitie/comunicare%20

12	**CRONICĂ**	**хроника**	**chronicle**	Lucrare cu caracter istoric, care cuprinde o înregistrare cronologică a evenimentelor sociale, politice şi familiale.	http://dexonline.ro/definitie/ cronica
13	**CULEGERE**	**сборник**	**collection**	Publicaţie care reuneşte, de regulă, sub un titlu comun lucrări scrise sau editate de unul sau mai mulţi autori sau editori privitor la unul sau mai multe subiecte [ISO 5127, 2001]. Sinonim: *colecţie*.	DBŞI, 2013
14	**CURS UNIVESITAR**	**универси-тетский курс**	**university course**	Ciclu de lecţii tipărite, multiplicate sau dactilografiate în volum (şi servind ca manual). Un curs universitar reprezintă un conţinut ştiinţifico-metodic, care se remarcă prin corectitudinea expunerii, prin noutate, prin bogăţia de informaţii. Cursul universitar se axează pe două aspecte principale: descoperirea şi însuşirea de cunoştinţe ştiinţifice şi de valori culturale.	http://dexonline.ro/definitie/curs PŞŞMD, 2010
15	**DICŢIONAR**	**словарь**	**dictionary thesaurus, lexicon**	Lucrare de referinţă într-un singur volum sau în mai multe volume conţinând înregistrări scurte explicative pentru termeni şi teme referitoare la un anumit subiect sau domeniu de cercetare, de obicei, aranjate în ordine alfabetică. Se disting dicţionare: monolingve, bilingve, multilingve (poliglot), biografice, enciclopedice, tehnice, terminologice etc. Sinonim: *glosar.*	DBŞI, 2013
16	**DOCUMENT DE POLITICI**	**програм-мный документ**	**policy document**	Documentele de politici reprezintă documente care descriu şi analizează problemele existente, identifică obiectivele aferente problemei vizate, definesc instrumentele de soluţionare a acestei probleme şi impactul aşteptat asupra statului şi societăţii. Adiţional, documentele de politici trebuie să identifice riscurile posibile ale implementării acestor politici. Ele sunt aprobate de către autorităţile centrale ale statului. Documentele de politici pot fi concepţia, strategia, programul, planul.	HG nr.33, 2007

17	**DOCUMEN-TAȚIE TEHNICĂ**	**техническая докумен-тация**	**technical documen-tation**	Orice tip de documente utilizate în proiectarea (designul), crearea (fabricarea) şi utilizarea (exploatarea) obiectelor tehnice: clădiri, produse industriale, hardware şi software.	http://en.wikipedia.org/wiki/Technical_documentation
18	**ENCICLO-PEDIE**	**энцикло-педия**	**encyclo-pedia, cyclopedia**	Tip de lucrare lexicografică (de mari proporții) care tratează sistematic termeni de bază (nume comune şi proprii), noțiuni din toate domeniile sau dintr-un anumit domeniu de cunoştințe, sistematizate fie în ordine alfabetică, fie pe probleme sau pe ramuri [DLR, 2010].	DBŞI, 2013
19	**GHID**	**руковод-ство, справоч-ник**	**guide, guide-book**	Carte de referință concisă care furnizează informații specifice despre un subiect sau locație sau care care instruieşte sau explică elementele fundamentale ale unui subiect sau competențe (ex.: Ghidul utilizatorului – un document de comunicare tehnic destinat să ofere asistență persoanelor care folosesc un anumit sistem informatic). Ghidul metodic/metodologic conține probleme de metodică sau de metodologie, indicații de orientare într-un proces, într-o activitate, într-o acțiune. Conținutul de bază al ghidului este repartizat în părți, capitole, paragrafe, subparagrafe, înglobând şi diverse note explicative, indicații, probe, imagini etc., fiind scris într-un limbaj accesibil, corect ştiințific.	http://www.thefreedictionary.com/guide http://www.thefreedictionary.com/guidebook
20	**HARTĂ**	**карта**	**map**	Reprezentare grafică în plan orizontal a suprafeței pământului (totală sau parțială), generalizată şi micşorată conform unei anumite scări de proporție şi întocmită pe baza unei proiecții cartografice.	http://dexonline.ro/definitie/harta
21	**LUCRARE ŞTIINȚIFICO-METODICĂ** **(altele)**	**научно-методичес-кая работа** **(другое)**	**scientific-methodic work** **(other)**	Publicație care tratează probleme de metodică, se ocupă de studiul principiilor şi metodelor de predare/învățare/evaluare şi de probleme de metodologie, ca o ştiință generală despre metode, ca o totalitate de metode sau o cale după care se călăuzeşte cineva în realizarea unui scop. Intră alte lucrări decât cele separate aparte ca tipuri (ex., practicum). Aceste lucrări pot fi şi sub forma unor materiale ilustrative (tabele murale, fişe etc.).	PŞŞMD, 2010

22	**LUCRĂRI ale conferințelor**	**материалы конферен-ций**	**conference proceedings**	Lucrările conferințelor pot include articolele complete sau teze ale comunicărilor. Compilație de texte, mesaje ale participanților la conferințe (congres, simpozion, colocviu, seminar etc.), precum şi hotărârile conferinței, ordine, rezoluții.	
23	**LUCRARE de popularizare a ştiinței**	**научно-популяр-ная работа**	**science populari-sation work**	Lucrare despre ştiință, realizări ştiințifice şi savanți, destinată unui cerc larg de cititori. Acest tip de lucrări poate include cărți, broşuri, articole în reviste, ziare, postări pe bloguri, portaluri, participări la emisiuni ş.a.	https://en.wikipedia.org/wiki/Popular_science
24	**MANUAL**	**руковод-ство, учебник**	**manual, handbook**	Lucrare în care sunt expuse sistematic, dar nu exhaustiv, principiile şi cunoştințele fundamentale ale unui domeniu. De obicei, manualul este o lucrare cu caracter didactic destinată învățământului de un anumit grad. Există şi manuale care, fără să se adreseze în mod deosebit unei anumite forme de învățământ, constituie adevărate lucrări de sinteză pentru anumite specialități [Olteanu, 1992].	DBŞI, 2013
25	**MONOGRA-FIE**	**моно-графия**	**mono-graph**	Studiu ştiințific, în general de mari proporții, cuprinzând rezultatele cercetării unui subiect anumit din toate punctele de vedere, cât mai cuprinzător, mai complet. Este o publicație neserială care prezintă, noi ipoteze, teorii, concepte. Monografiile colective pot fi împărțite în capitole, fiecare având autori distincți. Sinonime: *carte, tratat.*	http://dictionary.reference.com/browse/ monograph https://en.wikipedia.org/wiki/ Monograph http://en.wikipedia.org/wiki/Book
26	**NOTE DE CURS**	**заметки лекций**	**lectures notes**	Lucrare didactică de proiectare, în viziune proprie, a unor unități de învățare şi a activității didactice (de formare), prezentând componentele principale ale procesului educațional într-o succesiune logică de conținut şi metodologie. Se deosebeşte de cursul universitar prin volum mai redus şi prin faptul că nu sunt într-o formă finisată, dar sunt susceptibile de a evolua într-un manual.	PŞŞMD, 2010 http://www.thefreedictionary.com/lecture+notes

27	**PREPRINT**	**препринт**	**preprint**	Lucrare ştiinţifică sau tehnică multiplicată înainte de a fi tipărită într-o publicaţie serială ştiinţifică a domeniului.	http://dexonline.ro/definitie/preprint http://www. merriam-webster.com/dictionary/preprint
28	**PROSPECT**	**проспект**	**prospec-tus**	Lucrare (afiş, anunţ, scrisoare, pliant) în care se prezintă sumar, în scop de reclamă, o clasă de produse sau numai un singur produs, planul unei lucrări în curs de apariţie, calităţile, condiţiile de vânzare şi de folosire ale unui produs, intenţiile unor instituţii sau ale unor întreprinderi etc.	http://dexonline.ro/definitie/PROSPECT
29	**PROTOCOL ştiinţific**	**протокол исследо-вания**	**research protocol**	Publicaţie în care se descriu procedurile utilizate în conceperea şi punerea în aplicare a experimentelor. Protocoalele se utilizează într-o varietate mare de domenii experimentale, de la ştiinţele sociale la mecanica cuantică. Mai cunoscute sunt *protocoalele ştiinţifice clinice*.	http://en.wikipedia.org/wiki/Protocol_(science)
30	**PUBLICAŢIE ştiinţifică electronică**	**Электрон-ное научное издание**	**electronic scientific publication**	Publicaţie ştiinţífică care apare (doar) în format electronic. Publicaţia ştiinţifică electronică poate fi sub formă de carte sau de publicaţie serială.	
31	**RAPORT**	**отчет**	**report**	Document oficial sau neoficial, conţinând informaţiile esenţiale privitoare la o activitate, un proiect, un fenomen socio-politic sau economic. Folosit în comunicarea administrativă, politică, ştiinţifică, raportul presupune competenţe comunicaţionale superioare (selecţie, ierarhizare, analiză, sinteză). Calităţile unui raport bine elaborat sunt: coerenţa, pertinenţa, claritatea, concizia, obiectivitatea [Craia, 2008].	DBŞI, 2013
32	**RECENZIE**	**рецензия**	**review**	Lucrare scrisă în care se prezintă o publicaţie (lucrăre ştiinţifică sau operă de artă), însoţită de aprecieri şi analize critice la adresa ideilor conţinute în acest document (ex., recenzia unei lucrări ştiinţifice, în care se rezumă, respectându-i structura, textul recenzat; recenzia literară, care are un caracter eseistic şi subiectiv).	DBŞI, 2013

33	**REFERAT**	**реферат**	**summary**	Lucrare neperiodică care expune sintetic sau în linii generale o altă lucrare sau un subiect larg al cunoaşterii. Sinonime/subtipuri: rezumat, compendiu, digest, conspect, referat indicativ, referat informativ, referat normalizat. Cel mai răspândit tip de referat este rezumatul (autoreferatul) tezei de doctorat – expunerea pe scurt a conținutului lucrării proprii de doctorat, prin care autorul urmăreşte să facă cunoscute în prealabil valoarea şi originalitatea contribuției sale. Un alt tip de rezumat este cel care se public pe maxim 1-2 pagini, constituind esența unei comunicări la conferințe, simpozioane etc.	DBŞI, 2013 http://dexonline.ro/definitie/ autoreferat http://dexonline.ro/definitie/ rezumat http://dexonline.ro/definitie/ compendiu
34	**TEZĂ DE DOCTORAT**	**диссер-тация**	**PhD Thesis**	Lucrare ştiințifică prezentată de un candidat pentru obținerea titlului de doctor sau doctor habilitat în ştiințe. Sinonim: *disertație*.	

2.2. Clasificarea rezultatelor sub formă de obiect fizic / produs (altele decât publicațiile)

În afară de transmiterea rezultatelor ştiinţifice sub formă de publicaţii, rezultatele ştiinţifice se pot regăsi în modele experimentale, prototipuri, instalaţii pilot etc. Această formă de materializare a rezultatului ştiinţific este şi o modalitate de a pregăti/utiliza rezultatele pentru transfer către aplicaţiile din economie şi din societate. Principalele tipuri ale unei astfel de materializări a rezultatelor ştiinţifice sunt prezentate în tabelul 3.

Tabelul 3. Clasificarea rezultatelor din cercetare-dezvoltare sub formă de obiect fizic / produs (altele decât publicațiile)

Nr.	*Denumirea tipului de rezultat ştiinţific*			*Definiția*	*Sursa, precizări*
	în română	*în rusă*	*în engleză*		
1.	**AGREGAT**	**агрегат**	**aggregate**	1. Grup de maşini care lucrează împreună pentru realizarea unei anumite operaţii tehnice. 2. Material mineral sau organic, alcătuit din granule, fibre sau fâşii, care intră în compoziţia betoanelor, mortarelor sau a altor materiale aglomerate cu un liant.	http://dexonline.ro/definitie/agregat
2.	**APARAT**	**аппарат**	**apparatus**	Sistem de piese care serveşte pentru o operaţie mecanică, tehnică, ştiinţifică etc.	http://dexonline.ro/definitie/aparat
3.	**APLICAȚIE**	**приложение**	**application**	În informatică – un software care permite realizarea unor sarcini (software de aplicaţie), fie sarcinile ca atare (dezvoltare de aplicaţii). În sectorul multimedia – un produs realizat.	http://dexonline.ro/definitie/aplica%C8%9Bie Dicționar de media, 2005
4.	**ARTEFACT**	**артефакт**	**artefact**	Obiectele create pentru valoarea lor estetică; monumente, rămăşiţe ale culturii umane străvechi.	https://www.abc-clio.com/ODLIS/odlis_A.aspx
5.	**ASAMBLAJ**	**компоновка**	**assemblage**	Sistem format din două sau mai multe elemente tehnice îmbinate sau articulate (care funcţionează în comun).	http://dexonline.ro/definitie/asamblaj

6.	**BANCĂ DE DATE**	**банк данных**	**data bank**	Sistem informațional automatizat alcătuit din cel puțin o bază de date şi dintr-un sistem de căutare, de păstrare şi de prelucrare a informațiilor.	Codul cu privire la ştiință şi inovare, 2004
7.	**BAZĂ DE DATE**	**база данных**	**database**	Ansamblu de informații descriptive sau date numerice ori unități cu conținut documentar (date faptice, texte, imagini, sunete), având o interfață comună şi un program pentru regăsirea şi utilizarea datelor.	Bază de date bibliografice [SM ISO 2789, 2009]
8.	**CIP**	**чип**	**chip**	Bucată mică de material semiconductor care conține unul sau mai multe circuite integrate.	http://dexonline.ro/definitie/cip
9.	**COLECȚIE**	**коллекция**	**collection**	Serie de obiecte de acelaşi fel sau de aceeaşi categorie, adunate şi dispuse sistemic.	https://dexonline.ro/definitie/compozitie
10.	**COMPOZIȚIE**	**состав**	**compo-sition**	Totalitatea elementelor care alcătuiesc o unitate; structură, compunere, alcătuire, componență.	http://dexonline.ro/definitie/compozi%C8%9Bie
11.	**DESIGN**	**дизайн**	**design**	Modalitate de prezentare vizuală a unui produs prin tipărituri, imagini, simboluri, culori, pentru a transmite publicului un anumit mesaj.	http://dexonline.ro/definitie/design
12.	**DISPOZITIV**	**устройство**	**device**	Ansamblu de piese unite într-un sistem tehnic, care îndeplineşte o funcție bine determinată.	http://dexonline.ro/definitie/dispozitiv
13.	**DISPOZITIV SOFTWARE**	**програм-мное устройство**	**software device**	Dispozitive magnetice şi optice pentru stocarea unor cantități mari de date pe o unitate de suprafață.	https://ro.wikipedia.org/wiki/Dispozitiv_de_stocare_magnetic https://ro.wikipedia.org/wiki/Dispozitive_optice_de_stocare https://ro.wikipedia.org/wiki/Dispozitiv_de_stocare_magneto-optic

14.	**ECHIPAMENT**	**оборудо-вание**	**equipment**	Ansamblul pieselor, dispozitivelor, aparatelor şi maşinilor care deservesc un sistem tehnic.	http://dexonline.ro/definitie/ echipament
15.	**ELEMENT**	**элемент**	**element**	1. Parte componentă a unui întreg; parte care contribuie la formarea unui întreg. 2. Substanță care nu poate fi descompusă în alte substanțe mai simple fără ca să-şi schimbe proprietățile fizice sau chimice.	http://dexonline.ro/definitie/element
16.	**HIBRID**	**гибрид**	**hybrid**	Organism provenit din încrucişarea a doi indivizi de specii, de soiuri, de genuri sau de rase diferite.	http://dexonline.ro/definitie/hibrid
17.	**INSTALAȚIE**	**установка**	**plant**	Ansamblu de construcții, de maşini etc. montate astfel încât să formeze un tot întreg în scopul executării unei anumite funcțiuni sau operații în procesul de producție.	http://dexonline.ro/definitie/instalatie
18.	**INSTRUMENT**	**инструме́нт**	**tool**	Unealtă, aparat, modalitate, algoritm adecvat executării unei anumite operații.	http://dexonline.ro/definitie/ instrument
19.	**LINIE**	**линия**	**line**	1. Ansamblu de instalații, maşini, dispozitive etc. dispuse într-o anumită sucesiune. 2. Trăsătură caracteristică ce dă forma, aspect, caracter unui obiect, organism.	http://dexonline.ro/definitie/linie
20.	**MACHETĂ**	**макет**	**model**	Modelul unui obiect la scară redusă sau naturală pentru reprezentarea acestuia.	https://dexonline.ro/intrare/macheta/31980
21.	**MATERIAL**	**материал**	**material**	1. Totalitatea materiilor prime cu anumite particularități de structură, compoziție şi caracteristici fizico-mecanice din care pot fi executate diverse bunuri. 2. Totalitatea documentelor, informațiilor şi datelor necesare pentru elaborarea unei lucrări ştiințifice, literare etc., soluționarea anumitor probleme.	http://dexonline.ro/definitie/material

22.	**MECANISM**	**механизм**	**mechanism**	1. Sistem tehnic alcătuit din mai multe piese mobile şi fixe angrenate între ele, care asigură desfăşurarea unui proces. 2. Mod în care se desfăşoară un fenomen, o reacție etc.	http://dexonline.ro/definitie/mecanism
23.	**MODEL**	**образец**	**model, pattern**	1. Obiect, realizare ştiințifică, operă, care poate servi ca orientare pentru reproducere sau imitație. 2. Sistem de relații matematice, care leagă între ele mărimile de stare ale sistemului modelat. 3. Sistem material, cu ajutorul căruia pot fi studiate indirect proprietățile şi transformările altui sistem analog mai complex.	http://m.dexonline.ro/definitie/model
24.	**NANO-MATERIAL**	**наномате-риал**	**nanoma-terial**	Material cu dimensiunea de 1 si 100 nm, obținut prin tehnologii speciale, care posedă proprietăți unicale.	http://ro.wikipedia.org/wiki/ Nanomaterial
25.	**PAGINĂ WEB**	**WEB страница**	**Web page**	Resursă aflată în spațiul web, de obicei în format HTML sau XHTML (extensia numelui fişierului fiind de cele mai multe ori .html sau .htm) cu hiperlinkuri (hiperlegături) pentru navigarea simplă de la o pagină (sau secțiune de pagină) la alta.	http://ro.wikipedia.org/wiki/Pagin%C4%83_web
26.	**PREPARAT**	**препарат**	**Preparation**	Produs natural sau de origine sintetică utilizat pentru diferite scopuri: cercetare, tratament, preparare de alte substanțe.	http://m.dexonline.ro/definitie/ preparat
27.	**PROCEDURĂ**	**процедура**	**procedure**	Mod specificat (documentat) de desfăşurare a unei activități sau a unui proces.	http://www. consultanta-certificare.ro/iso/procedura.html (SR EN ISO 9000:2001)
28.	**PRODUS**	**продукт**	**product**	Rezultat material al unor procese fizico-chimice, sociale, naturale, fiziologice, de creație sau a unor complexe de fenomene şi acțiuni.	http://m.dexonline.ro/definitie/produs

29.	**PROGRAM INFORMATIC**	**компью-терная программа**	**computer program**	Transformator de aserțiuni ce descriu proprietățile datelor corecte; reprezentă sau implementează un algoritm într-un cod sursă, scris într-un anumit limbaj de programare.	Энциклопедия «Техника», 2006
30.	**PROTOTIP**	**прототип**	**prototip**	Model care reprezintă tipul original după care se efectuează sau se realizează ceva; prim exemplar de probă dintr-un lot de piese, de maşini etc. care urmează să se execute în serie.	http://m.dexonline.ro/definitie/ prototip
31.	**RASĂ**	**род / порода**	**race, sort**	Grup de indivizi aparținând aceleiaşi specii de microorganisme, plante, animale, cu caractere comune, constante, conservate ereditar, care se deosebesc de alte varietăți din aceeaşi specie prin anumite caractere specifice.	http://m.dexonline.ro/definitie/rasa
32.	**REGLATOR**	**регулятор**	**regulator**	Genă care controlează activitatea altei gene sau sintetizează o substanță proteică.	http://m.dexonline.ro/definitie/reglator
33.	**REGULATOR**	**регулятор**	**regulator**	Aparat, dispozitiv sau substanță care efectuează un proces de reglare.	http://m.dexonline.ro/definitie/ regulator
34.	**SARCINĂ TEHNICĂ**	**техническое задание**	**technical task**	Lista de cerințe, condiții, scopuri, obiective, stabilite în scris, lucrări de proiectare şi cercetare perfectate documentar şi prezentate executanților, necesare pentru elaborarea unui proiect care să satisfacă cerințele beneficiarului şi să corespundă condițiilor de utilizare.	http://it-gost.ru/content/view/101/51/
35.	**SERVICIU**	**услуга**	**service**	Formă de muncă prestată la solicitarea, în folosul sau în interesul cuiva.	http://m.dexonline.ro/definitie/serviciu
36.	**SISTEM**	**система**	**system**	Ansamblu de elemente dependente între ele, care formează un întreg organizat.	http://dexonline.ro/definitie/sistem
37.	**SISTEM AUTOMATI-ZAT**	**автомати-зированная система**	**automated system**	Complex de mijloace tehnice şi de soft care asigură funcționarea automată şi controlul diferitor procese, activități din producție.	www.wikipedia.ru

38.	**SISTEM INFORMATIC**	**информа-ционная система**	**informational system**	Sistem care permite introducerea de date, stocarea acestora, prelucrarea lor şi obținerea unor informații, prezentate sub diverse forme.	http://ro.wikipedia.org/wiki/Sistem_ informatic
39.	**SOFTWARE**	**програм-мное обеспечение**	**software**	Sistem de programe pentru calculatoare (inclusiv procedurile de aplicare ale acestora).	http://ro.wikipedia.org/wiki/Software
40.	**SOLUȚIE TEHNICĂ**	**техническое решение**	**technical solution**	Căi, mijloace, proceduri tehnice de soluționare eficientă a funcționalității.	http://m.dexonline.ro/definitie/solu%C8%9Bie
41.	**SOI**	**сорт**	**variety**	Grup de plante sau de animale care aparțin aceleiaşi specii ori varietăți, cu anumite însuşiri morfologice sau fiziologice ereditare comune.	http://m.dexonline.ro/definitie/soi
42.	**SPECIE**	**вид**	**species**	Clasă de obiecte, entități ce posedă aceleaşi însuşiri esențiale şi se include în sfera altei noțiuni mai generale numită *gen*.	Dicționar enciclopedic, 2008
43.	**SPECIMEN**	**образец**	**specimen**	Exemplar, model, exemplu care ilustrează o specie, o categorie, un obiect etc., mostră, tip, exemplar de probă (ex.: *un specimen de revistă*).	http://m.dexonline.ro/definitie/specimen
44.	**SPECIFICAȚIE**	**Специфи-кация**	**Specifi-cation**	Document care prescrie condițiile cu care produsul, procesul sau serviciul trebuie să fie conform.	www.consultanta-certificare.ro/iso/specificatie-tehnica-baza.html
45.	**STAND**	**стенд**	**stand**	Spațiu amenajat într-o expoziție, în scopul prezentării unor rezultate ale activității ştiințifice.	http://m.dexonline.ro/definitie/stand
46.	**SUBSTANȚĂ**	**вещество**	**substance**	Corp alcătuit din atomi şi din molecule, care posedă anumite proprietăți fizice şi chimice.	http://dexonline.ro/definitie/substanta
47.	**TULPINĂ MICROBIANĂ**	**бактери-альный штамм**	**microbial strain**	Grup de microorganisme cu aceeaşi origine şi aceleaşi însuşiri.	https://ro.wikipedia.org/wiki/Tulpină_(dezambiguizare)

2.3. Clasificarea rezultatelor conform modului de protejare a proprietății intelectuale

Un element important ce vizează rezultatele ştiinţifice obţinute este protejarea acestora. Informația ce ține de modul şi locația protejării rezultatului poate fi utilizată în procesul de monitorizare şi evaluare a producției ştiinţifice. Propunem următoarele tipuri de rezultate a cercetării-dezvoltării în funcție de modul de protejare a rezultatelor științifice (tabelul 4).

Tabelul 4. Clasificarea rezultatelor activtății de cercetare-dezvotare în funcție de modul de protejare a proprietății intelectuale

Nr.	*Denumirea tipului de rezultat ştiinţific*			*Definiția*	*Sursa*
	în română	*în rusă*	*în engleză*		
1	**CERERE DE BREVET DE INVENȚIE**	**заявка на выдычу патента**	**patent application**	Solicitare scrisă de acordare a protecției juridice a invenției, ce conține datele de identificare a solicitantului şi inventatorului.	Dicționar de proprietate industrială, 2005
2	**BREVET DE INVENȚIE**	**патент на изобрете-ние**	**patent of invention**	Titlu de protecție juridică a unei invenții pe teritoriul unei țări, care certifică prioritatea, calitatea de autor şi dreptul exclusiv al titularului asupra invenției, în virtutea căruia acesta are anumite drepturi exclusive. *Invenția* este un produs sau un procedeu care oferă o nouă modalitate de a realiza ceva sau oferă o nouă soluție tehnică pentru o problemă.	Dicționar de proprietate industrială, 2005
3	**BREVET DE INVENȚIE DE SCURTĂ DURATĂ /MODEL DE UTILITATE**	**краткосроч-ный патент/ полезная модель**	**short-term patents for invention /Utility model**	Creații şi soluții de ordin tehnic sau alte domenii, de o complexitate mai redusă şi a cărei protecție se asigură prin parcurgerea unei proceduri mai rapide de eliberare a titlului de protecție.	Dicționar de proprietate industrială, 2005

4.	**MODELE ŞI DESENE INDUSTRIALE ÎNREGISTRATE**	**промышленные модели и образцы**	**industrial models and designs**	Aspectul exterior al unui produs sau al unei părți a lui, rezultat în special din caracteristicile liniilor, conturilor, culorilor, formei, textului şi/sau ale materialelor şi/sau ale ornamentației produsului în sine.	Legea nr.161, 2007
5	**OPERE ŞTIINȚIFICE ÎNREGISTRATE CA OBIECTE ALE DREPTULUI DE AUTOR (COPYRIGHT)**	**научные работы зарегистрированные как объекты авторского права**	**scientific works registrated as copyright objects**	Opere ştiințifice (monografii, articole, rapoarte ale activităților de cercetare) ce rezultă din investigații ştiințifice individuale sau colective, înregistrate (depuse) la Oficiul Național de Proprietate Intelectuală (AGEPI).	
6	**CERERE DE ÎNREGISTRARE A SOIURILOR DE PLANTE**	**заявка на регистрацию сортов растений**	**application for the registration of plants variety**	Solicitare de acordare a protecției juridice soiului de plantă ce conține datele de identificare ale titularului şi amelioratorului.	Legea nr.39, 2008
7	**SOIURI DE PLANTE ÎNREGISTRATE**	**сорта растений**	**plants variety**	Grup de plante aparținând unui singur taxon botanic de cel mai jos rang cunoscut, care, indiferent dacă corespunde pe deplin sau nu condițiilor de acordare a protecției prin brevet.	Legea nr.39, 2008
8	**KNOW-HOW**	**Ноу-Хау**	**Know-how**	Cunoştințele specifice, deținute de o persoană fizică sau de o întreprindere, asupra unui produs sau procedeu de fabricație, adesea obținute prin lucrări de cercetare şi de dezvoltare. Protecția lor este asigurată în baza legislației, privind secretele comerciale.	

CONCLUZII

Activitățile noastre în cadrul acestui studiu ne-au confirmat că delimitarea şi clasificarea tipurilor de rezultate ştiinţifice are un rol deosebit în managementul activităților de cercetare-dezvoltare atât pentru cercetători, cât şi pentru cei ce administrează domeniul, deoarece:

- asigură o evidență mai strictă, o transparență şi o valorificare mai eficientă a rezultatelor activităților de cercetare-dezvoltare;
- favorizează o analiză şi raportare corectă, o comparabilitate şi delimitare exactă a termenilor;
- facilitează procesul de analiză şi selectare a performanțelor, depozitarea informației;
- ordonează, eficientizează şi disciplinează activitățile cercetătorilor, experților, analiştilor;
- asigură transparența, comparabilitatea şi reproductibilitatea rezultatelor;
- diminuează duplicarea cercetărilor, ceea ce conduce la accelerarea progresului ştiinţific şi la o mai bună transparență şi deschidere;
- facilitează integrarea în sistemul informațional a bazelor de date;
- stimulează şi dezvoltă capacitățile de absorbție şi difuzare a rezultatelor cercetării-inovării în mediul economic şi social;
- are un impact pozitiv asupra procesului de colaborare la nivel național şi internațional;
- facilitează managementul activităților din domeniul cercetării-dezvoltării.

În acelaşi timp, o listă exhaustivă şi exactă a rezultatelor ştiinţifice s-a dovedit a fi dificil de elaborat în lipsa unor analoage în lume şi a unui suport metodologic adecvat scopului documentului. Una din dificultățile majore constă în înțelegerea diferită a rezultatului ştiinţific de către diferite organisme cu responsabilități în domeniu şi de către comunitatea ştiinţifică.

Considerăm că listele alcătuite reprezintă un prim pas pentru constituirea unui cadru metodologic comun de tratare a rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare. Pentru ca tipurile delimitate să fie utilizate în continuare în procesul de planificare / raportare a proiectelor de cercetare-dezvoltare, este necesar ca documentul elaborat să fie consultat cu reprezentanții diferitor domenii / ramuri ştiinţifice şi ulterior completat şi definitivat. Un prim pas autorii acestui studiu l-au făcut publicând un articol ştiinţific la subiect în 2015, culegând în această perioadă reacții şi îmbunătățind tipurile propuse. Totuşi, aceste activități necesită să fie continuate de către factorii de decizie care pot declanşa un proces de dezbateri la nivel național. Totodată, atunci când cercetătorii vor completa propuneri de proiecte/rapoarte cu rezultate ale activității de cercetare-dezvoltare, ar trebui să le fie puse la dispoziție nu doar tipurile de rezultate şi definiția lor, dar şi exemple de diferite tipuri de rezultate, care pot fi varia considerabil pentru diferite domenii ale ştiinței. Pentru rezultatele ştiinţifice recomandăm şi utilizarea unor criterii de validare (de ex., o teorie poate fi recunoscută doar dacă este publicată în reviste din baze de date Web of Science şi Scopus).

După efectuarea activităților menționate, toate cele 4 clasificări ale tipurilor de rezultate din activitatea de cercetare-dezvoltare pot fi utilizate în monitorizarea şi evaluarea activităților ştiinţifice.

BIBLIOGRAFIE

1. ANGEL, Traian. Dicționar de informatică. București: Corint, 2010
2. Babylon's Online Thesaurus – http://thesaurus.babylon.com/
3. Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova, nr. 259-XV din 15.07.2004, Monitorul Oficial al R.Moldova nr.125-129/663 din 30.07.2004
4. COJOCARU, Natalia. Cercetarea calitativă. Ch: CEP USM, 2010
5. DexOnline. Dicționare ale limbii române – http://dexonline.ro/
6. DBȘI – Dicționar de biblioteconomie și științe ale informării / Academia de Științe a Moldovei, Institutul de Studii Enciclopedice, Biblioteca Științifică Centrală „Andrei Lupan"; resp. de ed.: Constantin Manolache, coord. șt.: Aurelia Hanganu; alcăt.: Janna Nikolaeva, Lidia Zasavițchi; red. șt.: Nelly Țurcan. Chișinău, 2013. 536 p.
7. Dicționar de media, Editura Larousse sub coordonarea lui Francis Balle, Editura: Univers Enciclopedic, 2005
8. Dicționar ISO: Termeni, definitii si abrevieri [online]. Web Cert Consult srl Bucurest, 2016. Disponibil: http://www.consultanta-certificare.ro/iso/specificatie-tehnica-baza.html
9. Dicționar de proprietate industrială. Chișinău, AGEPI, 2005
10. Dicționar enciclopedic. Chișinău: Editura Cartier, 2008, 1696 pag.
11. FLORIAN, Gabriel. Dicționar explicativ IT&C. București: ALL, 2008
12. Frascati Manual (2002): Proposed Standard Practice for Surveys of Research and Experimental Development. Paris: OECD Publications Service, 2002, 255 p.
13. HG nr.33 din 11.01.2007 cu privirela regulile de elaborare și cerințele unificate față de documentele de politici. În: Monitorul official nr.006, art.44, din 19.01.2007
14. IFLA Guidelines for Subject Access in National Bibliographies Draft 2011, May - https://www.ifla.org/files/assets/classification-and-indexing/subject-access-by-national-bibliographic-agencies/nba_guidelines_draft_2011-05.pdf
15. INDICATORI – Indicatori cantitativi de performanță recomandați comisiilor de evaluare a rezultatelor cercetării științifice pe domenii (CSȘDT) – Anexă la Hotărârea CSȘDT nr. 28 din 23.02.12
16. Legea Republicii Moldova nr.161/2007 privind protecția desenelor și modelelor industriale
17. Legea Republicii Moldova nr.39 din 29.02.2008 privind protecția soiurilor de plante
18. Managementul cercetării științifice – http://www.scrigroup.com/didactica-pedagogie/MANAGEMENTUL-CERCETARII-STIINT61178.php
19. Managementul proiectelor de cercetare științifică și dezvoltare tehnologică – http://www.rasfoiesc.com/business/management/Managementul-proiectelor-de-ce25.php

20. Metodologia de înregistrare a rezultatelor activităților de cercetare-dezvoltare din 06.05.2009 a Ministerul Educației, Cercetării şi Inovării din România
21. OLTEANU, Virgil. Din istoria şi arta cărții: Lexicon. Vademecum pentru editori, ziarisri, tipografi, bibliotecari, librari, documentaristi, arhivisti, muzeografi, profesori şi studenți. Bucureşti: Enciclopedica, 1992
22. Online Dictionary for Library and Information Science - https://www.abc-clio.com/ODLIS/odlis_A.aspx
23. Ordinul nr. 3845/2009 al Ministerul Educației, Cercetării şi Inovării din România privind aprobarea modelului pentru Registrul de evidență a rezultatelor activităților de cercetare-dezvoltare şi a Metodologiei de înregistrare a rezultatelor activității de cercetare-dezvoltare
24. PASCU R.V. Managementul Proiectelor – http://ccimn.ulbsibiu.ro/documente/pa_managementul_proiectelor.pdf
25. PISOSCHI A., DOBRESCU E.M. Definiții privind cerectarea, dezvoltarea, inovarea – http://www.strategie-cdi.ro/spice/admin/UserFiles/File/Definitii%20specifice%20domeniului%20cercetarii%20stiintifice%20si%20dezvoltarii%20tehnologice.doc
26. PSŞMD – Publicațiile ştiințifice, ştiințifico-metodice şi didactice. Aprobat prin Hotărârea Comisiei de Atestare a CNAA nr. AT-8/1-2 din 23.XII.2010 – Recomandări http://www.cnaa.md/normative-acts/normative-acts-cnaa/normative-acts-cnaa-attestation/reg_publicatii_stiintific/
27. SM ISO 2789:2009. Informare şi documentare. Statistici internaționale de bibliotecă. Aprob. 08.09.2009. Chișinău: INSM, 2009
28. SM SR EN ISO 9000:2016. Sisteme de management al calității. Principii fundamentale şi vocabular. Aprob. 14.01.2016. Chișinău: INSM, 2016
29. ŞTRENC A.C., POPESCU M. Valorificarea rezultatelor cercetîrii din universități: proprietatea intelectuală şi planul de afaceri. Sibiu: Editura Universității "Lucian Blaga" din Sibiu, 2011, 209 p.
30. The free dictionary by Farlex – http://www.thefreedictionary.com/
31. Wikipedia. The free enciclopedia – https://www.wikipedia.org/
32. Единый реестр результатов научно-исследовательских, опытно-конструкторских и технологических работ гражданского назначения, выполняемых за счёт средств федерального бюджета Российской Федерации – http://www.rntd.citis.ru/php/rntd.php?pageno=1
33. Юридический словарь онлайн. Юридические термины – http://kodeksy.com.ua/ka/dictionary/n/nauchnyj_rezul_tat.htm
34. Web Cert Consult, Servicii în domeniul standardelor de calitate ISO
35. http://it-gost.ru/content/view/101/51/
36. Энциклопедия «Техника». М.: РОСМЭН, 2006